

VAI TRÒ CHỢ HÀN – XƯA VÀ NAY

Ngô Thị Hương

Nhận bài:

01 – 02 – 2015

Chấp nhận đăng:

25 – 03 – 2015

<http://jshe.ued.udn.vn/>

Tóm tắt: Trên thế giới cũng như ở Việt Nam, chợ luôn có vai trò quan trọng đối với mọi mặt trong đời sống của người dân. Đối với cư dân Đà Nẵng, bên cạnh các chợ lớn khác, chợ Hàn góp một phần không nhỏ vào sự phát triển của thành phố. Sự đóng góp đó không chỉ ở hiện tại mà đã được định hình dưới thời các chúa và vua Nguyễn. Nếu trước kia vai trò của chợ chủ yếu dừng lại ở việc thông thương và tập kết hàng hóa từ các thuyền buôn, thì nay, vượt lên chức năng trao đổi hàng hóa, chợ Hàn còn là điều kiện để phát triển du lịch. Đến chợ Hàn, du khách được trải nghiệm nhiều loại hình du lịch khác nhau cũng như khám phá, tìm hiểu được nhiều khía cạnh khác nhau của vùng đất mà không phải tài nguyên du lịch nào cũng có được.

Từ khóa: chợ Hàn; Đà Nẵng; du lịch; vai trò; kinh tế.

1. Đặt vấn đề

Chợ là tổng hòa các yếu tố về mặt văn hóa, xã hội và kinh tế của địa phương. Dù ở thời nào, chợ luôn có đóng góp quan trọng trong cuộc sống của cư dân. Chợ Hàn là một chợ lớn và lâu đời của Đà Nẵng. Nghiên cứu vai trò của chợ Hàn xưa và nay sẽ giúp đánh giá được những đóng góp của chợ trong quá trình phát triển của thành phố, đồng thời khẳng định được tầm quan trọng và vị trí của chợ truyền thống trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN hiện nay.

2. Nội dung

2.1. Tên gọi và thời gian ra đời

Chợ Hàn là tục danh của chợ Hải Châu xưa, là chợ lớn và lâu đời ở làng Hải Châu (nay thuộc quận Hải Châu, thành phố Đà Nẵng), nằm giữa bốn đường phố Trần Phú, Bạch Đằng, Hùng Vương và Trần Hưng Đạo. Chợ Hàn vốn có lịch sử lâu đời. Theo một số nguồn tư liệu cho biết vào cuối thế kỷ XV, ở Thanh Hóa, có 42 tộc họ từ thôn Hiếu Hiền, xã Hải Châu, huyện Ngọc Sơn vào Đà Nẵng lập nghiệp và đặt tên vùng đất mới theo địa danh xưa của xã mình. Làng xuất

hiện kéo theo sự ra đời của chợ. Chợ Hàn ban đầu có tên là chợ Hải Châu [2]. Chợ Hàn cũng được nhắc đến khá sớm trong *Thiên Nam tứ chí lộ đồ thư*, trong đó ghi rõ hành trình đường bộ từ đèo Hải Vân vào Quảng Nam qua các chặng “...ăn thì ở núi Hải Vân; trọ thì ở Chân Đẳng; ăn thì ở chợ Hà Quảng; trọ thì ở Từ Cú; ăn thì ở kho Hội An...” [4; tr.92]. Căn cứ vào niên đại của bản đồ này, chợ Hàn ra đời muộn nhất là vào giữa thế kỷ XVII, cùng thời với sự phát triển mạnh mẽ của đô thị Hội An và cảng thị Đà Nẵng. Dù ra đời vào thời gian nào thì ban đầu, chợ chỉ là một tụ điểm buôn bán nhỏ, tự sản, tự tiêu. Càng về sau, với điều kiện thuận lợi về giao thông đường bộ và đường thủy nên chợ Hàn dần trở thành một chợ lớn, vượt khỏi quy mô làng xã. Về tục danh chợ Hàn có nhiều cách giải thích khác nhau, một trong số đó được chấp nhận nhiều hơn hẳn là do nằm bên cạnh sông Hàn nên chợ cũng được lấy theo tên sông. Nhờ vào địa thế cạnh sông Hàn, chợ có thể trao đổi hàng hóa với các huyện dọc theo hệ thống sông Vu Gia như chợ Hà Điền, chợ Hà Nhai, chợ Ái Nghĩa, chợ Cẩm Lệ..., và các chợ trong tỉnh ở nơi hợp lưu giữa sông Thu Bồn và sông Vu Gia như chợ Xuân Đài, chợ Thu Bồn, chợ La Tháp, chợ Bàn Thạch...

Theo các cụ cao niên ở làng Hải Châu cho biết, chợ Hàn từ xưa đến nay chưa một lần thay đổi vị trí, khu vực chợ trước đây tương đương với đoạn ngã ba Lê Duẩn – Bạch Đằng đến bảo tàng Chăm ngày nay. Những năm 1940, người Pháp cải tạo chợ Hàn thành chợ Tourance Marché (tức chợ Đà Nẵng) kết hợp với

* Liên hệ tác giả

Ngô Thị Hương

Trường Đại học Sư phạm, Đại học Đà Nẵng

Email: huongqn.sp@gmail.com

Điện thoại: 0973220505

nhà ga Tourance Marché bên cạnh để trưng chuyên hàng hóa, vật tư và vũ khí. Năm 1990, chợ được xây mới hoàn toàn, gồm hai tầng kang trang với diện tích 28.000m². Kiến trúc chợ đẹp và thoáng, cách bày trí hàng hoá gọn gàng tạo cho những người đi chợ không có cảm giác mệt mỏi. Hàng hóa trong chợ được phân chia theo từng khu vực giúp người mua dễ dàng tìm kiếm những món hàng cần thiết.

2.2. Vai trò của chợ Hàn

2.2.1. Dưới thời chúa Nguyễn

Dưới thời chúa Nguyễn, chợ Hàn có vai trò, vị trí quan trọng đối với sự phát triển của thương cảng Hội An nhờ vào sông Cổ Cò – con sông nối liền sông Hàn với Hội An. Từ sông Cổ Cò, hàng hóa tập kết ở chợ Hàn được vận chuyển đến Hội An một cách thuận lợi. Bên cạnh đó, trong thời kì Hội An thành thương cảng lớn nhất Đông Nam Bộ, chợ Hàn cảng có điều kiện để phát triển dựa vào lợi thế của cảng Đà Nẵng - vốn là một cảng sâu kín gió và sông Hàn - con sông có đáy sâu và rộng, tàu thuyền có trọng tải trên dưới 2.000 tấn có thể ra vào dễ dàng. Thời kì này, thương nhân đến Hội An chủ yếu là Trung Quốc và Nhật Bản. Do xuất phát từ hướng Đông và Đông Bắc nên họ phải đi qua cửa biển Đà Nẵng vào sông Hàn, rồi qua sông Cổ Cò đến với Hội An.

Cùng với thương thuyền nước ngoài, thuyền buôn trong nước từ Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên - Huế ra vào buôn bán với Hội An và các thuyền nhà nước đi công cán từ Phú Xuân vào Hội An hầu hết đều thông qua cảng Đà Nẵng và sông Hàn. Vì thế, đây là nơi tàu thuyền chờ gió, tiếp tế lương thực và nước uống. Chợ Hàn chính là nơi cung ứng những sản phẩm để đáp ứng nhu cầu về lương thực, thực phẩm để sinh hoạt và ăn ở của các thuyền viên trong thời gian lưu trú tại đây. Hoạt động của chợ Hàn được miêu tả trong hồi kí của thượng tọa Thích Đại Sán trong hành trình của ông từ Phú Xuân đến Hội An: “Chợ ngủ chừng nửa giờ đã thấy phương Đông sáng bạch, khoác áo choàng ngồi dậy đã thấy sóng yên nước lặng, té ra thuyền đã vào vũng, ở trong vòng núi bao quanh, dọc bờ biển, đá lèn lờn chồm. Trên cây, vượn trắng nháy nhót từng bầy, trái đồi hoa núi, xanh đỏ sum suê. Xa trông cách bờ, cột buồm như rừng tên xúm xít, hỏi ra mới biết đó là đoàn thuyền chờ lương chờ gió tại cửa Hội An vậy... Chuyển thuyền ra bãi cát một chốc đã đến chỗ lương thuyền đậu, neo lại. Hai bên bờ, nhà cửa đông đúc, người đi đường xôn xao, kẻ gánh người gồng, người ta đã đi chợ sáng” [3; tr.53].

Đoạn hồi kí cho biết chiếc thuyền của Thích Đại Sán đang bỏ neo tại “vũng”, tức là Vũng Thùng tại chân núi Sơn Trà, hữu ngạn sông Hàn. Trong khi đó ở tả

ngạn sông Hàn, đoàn thuyền lương đang chờ gió để ngược sông Hàn vào sông Cổ Cò đến Hội An. Sau đó thuyền của nhà sư di chuyển đến tả ngạn sông Hàn neo vào một chỗ với đoàn thuyền lương. Tại đó, ông đã thấy phố xá cùng với cảnh sinh hoạt tấp nập của người dân ở hai bên sông Hàn thời bấy giờ, và “chợ” mà hồi kí nhắc đến chính là chợ Hàn ở tả ngạn sông.

2.2.2. Dưới triều Nguyễn

Mặc dù trong các thế kỉ XVII – XVIII, chợ Hàn chỉ đóng vai trò là chợ vệ tinh xung quanh Hội An, tuy nhiên sang thế kỉ XIX, dưới triều Nguyễn, khi cảng Đà Nẵng là hải cảng duy nhất được thông thương với bên ngoài đã vươn lên nắm lấy các hoạt động thương mại thay thế cho Hội An, chợ Hàn đã phát triển thành chợ đầu mối trong hoạt động nội thương Đà Nẵng. Tuy về quy mô chợ, chưa có cứ liệu để chứng minh sự mở rộng như thế nào, nhưng theo ghi nhận của Haussman đến Đà Nẵng năm 1845 về khu hoạt động sôi nổi nhất thành phố mà ông từng đến “...ngày hôm sau, khoảng 6 giờ sáng chúng tôi ngược dòng sông Hàn để thăm thành phố hay làng Đà Nẵng... khu vực đáng kể nhất là khu bán tạp hóa, chính tại nơi này thủy thủ đoàn các tàu đã mua bán” [3; tr.109]. Như vậy khu bán tạp hóa, nơi mà các thủy thủ đoàn có thể mua bán như trên chính là ở tả hữu chợ Hàn. Trong thời kì này, chợ Hàn lưu thông một lượng hàng hóa không nhỏ để cung cấp cho các thương thuyền nước ngoài. Ta phần nào biết được điều này qua lời của thuyền trưởng Laplace trên thuyền Favorite đến Đà Nẵng: “tôi đã nói rằng người Việt Nam ăn khá ít và chỉ sống hàng ngày với cơm và cá. Cho nên họ rất ngạc nhiên khi thấy một số lợn heo, bò, vịt và mua hàng ngày ở chợ để nuôi 185 người Pháp cho vừa miệng...” [3; tr.112]. Chợ Hàn lúc này được phân thành hai khu vực, khu phố chợ Hàn và khu chợ Hàn. Khu phố chợ nằm dọc hai bên chợ Hàn, chuyên mua bán những sản phẩm tiêu dùng hoặc lương thực – thực phẩm với quy mô lớn. Nơi đây tập trung những cửa hàng, cửa hiệu độc lập với tư thương người Hoa và một ít của người Việt. Những cửa hàng, cửa hiệu này có cấu trúc giống khu phố Hội An, hay Gia Hội – Huế cùng thời, “nhà cửa được xây dựng bằng gạch và chỉ cao một tầng: chúng được thiết trí để các thương gia sử dụng với các cửa hàng ở đằng trước để bày bán các loại hàng hóa, phía sau chúng là những kho hàng kín đáo” [3; tr.111]. Còn khu chợ chủ yếu buôn bán lương thực, thực phẩm hàng ngày cho người dân, tiểu thương ở đây chủ yếu là người Việt.

Mặc dù thiếu cơ sở để khẳng định chợ Hàn là chợ lớn nhất Quảng Nam thế kỉ XIX nhưng điều chắc chắn đây là khu chợ có khối lượng hàng hóa hùng hậu, nhất là về lương thực, thực phẩm, là nguồn cung cấp chính

cho các đoàn thuyền nước ngoài và các sứ đoàn bang giao đến cảng Đà Nẵng thời Nguyễn.

2.2.3. Vai trò chợ Hàn dưới thời thuộc Pháp

Vào năm 1900, chợ Hàn được khởi công xây dựng lại và khánh thành vào tháng giêng năm 1901. Chợ bấy giờ gồm 2 dãy nhà song song, có 4 mặt tiền là Avenue du Musée nay là đường Trần Phú, Quai Courbet nay là đường Bạch Đằng, Rue de la République nay là đường Hùng Vương và cuối cùng là Verdun nay là đường Trần Hưng Đạo. Chợ lợp ngói, tường khá dày... Nhờ nằm ở vị trí đắc địa nên chợ Hàn mỗi năm một đông đúc. Để kịp thời cung cấp hàng hóa, nhu yếu phẩm, thực dân Pháp tiến hành cho xây dựng nhà ga xe lửa trung chuyển có tên La gare de Tourane marché, tức ga chợ Hàn, để vận chuyển hàng hóa các nơi đến chợ và ngược lại. Bấy giờ, chợ Hàn tọa lạc gần sông Bạch Đằng, hàng hóa buôn bán khá đa dạng đáp ứng nhu cầu của người dân địa phương cũng như quân lính và nhân viên toàn quyền Pháp.

Những giai đoạn sau đó, chợ tiếp tục phát huy vai trò quan trọng của mình trên tất cả các mặt của đời sống dân cư và đóng góp không nhỏ vào sự phát triển của thành phố.

2.2.4. Vai trò của chợ Hàn ngày nay

Cùng với các chợ lớn như chợ Cồn, chợ Hòa Khánh, chợ Dầu Mối... và các siêu thị trong thành phố, chợ Hàn đóng một vai trò lớn không chỉ trong việc thông thương và phân phối hàng hóa đến người tiêu dùng mà còn là điều kiện để phát triển các loại hình du lịch. Bên cạnh đó, chợ còn góp phần vào xu hướng phát triển bền vững cho thành phố.

a. Chợ Hàn là điều kiện phát triển du lịch

** Điều kiện phát triển du lịch văn hóa*

Trên thế giới cũng như ở Việt Nam, chợ thu hút khách du lịch bởi những đặc tính riêng có của nó so với các loại tài nguyên du lịch khác. Đến chợ, du khách được trải nghiệm nhiều loại hình du lịch khác nhau cũng như khám phá, tìm hiểu được nhiều khía cạnh khác nhau của vùng đất. Chợ Hàn, theo đó cũng đã trở thành một loại tài nguyên độc đáo góp phần vào sự phát triển cho thành phố đang có những bước phát triển mạnh mẽ về du lịch.

Chợ luôn được xem là bức tranh thu nhỏ của của một địa phương, đến chợ du khách biết được văn hóa vùng đất. Tuy nhiên với chợ, du khách không tham quan một loại hình văn hóa cụ thể mà là sự tổng hợp của nhiều loại hình du lịch văn hóa khác nhau.

- Loại hình du lịch văn hóa cảm xúc

Du khách có thể trải nghiệm các đặc tính thẩm mỹ phi vật thể thông qua cách ứng xử của cư dân với môi trường tự nhiên và môi trường xã hội. Đó là những thành tố tạo thành cội nguồn văn hóa của vùng đất Đà Nẵng. Dưới góc nhìn văn hóa ứng xử với môi trường tự nhiên, nghiên cứu chợ Hàn có thể nhận ra kiến trúc ở đây mang phong cách địa phương rõ rệt. Do đặc điểm một đô thị thương cảng ven sông, giáp biển trong điều kiện khí hậu biến động theo mùa nên từ mặt bằng kiến trúc, kết cấu và trang trí thể hiện tính địa phương như bao công trình khác của thành phố đã có từ xưa đến nay. Nên chợ Hàn được xây cao, đối phó với mùa mưa lụt. Chợ có nhiều cửa, mỗi cửa dẫn ra một hướng và giáp với những con đường khác nhau để đón gió và tập kết hàng hóa dễ dàng.

Với môi trường xã hội, trong không gian tưởng chừng như chỉ có sự mua bán vô tri như chợ người ta còn nhận ra sự cộng cảm giữa con người với nhau. Đó là sự giao tiếp không chỉ về mặt thương mại mà còn có sự ấm áp của tình người. Ở đây, văn hóa ứng xử trong mua bán được đề cao, người ta dễ dàng tìm thấy những tình cảm mến khách, gần gũi, chân tình. Khách đến với các gian hàng đều được tiếp đón nồng hậu, vui vẻ. Đó chính là nét đẹp trong văn hóa ứng xử của cư dân vùng đất.

- Du lịch văn hóa ẩm thực

Du lịch văn hóa ẩm thực là sản phẩm được xây dựng trên cơ sở khai thác những nét tinh hoa ẩm thực đặc trưng của vùng hoặc quốc gia tạo cho khách cơ hội nghiên cứu, thưởng thức những món ăn đặc sản truyền thống. Đối với du lịch Đà Nẵng, ẩm thực thật sự đã chiếm một vị trí đáng kể góp phần định hình và làm đa dạng bản sắc văn hóa địa phương. Chợ Hàn được nhiều du khách lựa chọn để thưởng thức những đặc sản vùng, trong đó có nhiều món ăn được ưa thích như bún chả cá, mỳ Quảng...

** Điều kiện phát triển du lịch mua sắm*

Chợ Hàn hội tụ đủ các yếu tố để phát triển du lịch mua sắm. Vào những ngày thường, khách đến với chợ Hàn ngoài tham quan tìm hiểu còn đặc biệt thích thú với các sản phẩm ở chợ, nguyên nhân chính là do hàng hóa chợ phong phú và giá thành rẻ.

Đến chợ sẽ dễ dàng nhận thấy các khu vực mà khách du lịch ưa thích và tập trung đông là khu bán thực phẩm, hàng lưu niệm, quần áo, vải... Với mặt hàng ăn uống, du khách ưa chuộng các loại bánh được chế biến sẵn, có thể để được lâu. Các loại thực phẩm khô như mực, bò, cá hoặc đôi khi lại là một loại mắm đặc sản của vùng được du khách đặc biệt ưa thích.

b. Chợ góp phần phát triển bền vững

Trong xu hướng phát triển bền vững, chợ Hàn có nhiều khả năng, lợi thế tham gia.

** Bảo tồn văn hóa*

Với vai trò là nơi sinh hoạt văn hóa, chợ đóng vai trò rất quan trọng trong việc hình thành các tập quán, phong tục, nếp sống của cộng đồng dân cư. Đối với cá nhân mỗi cư dân đến chợ, ngoài mục đích mua bán, trao đổi còn có nhu cầu tiếp xúc giao lưu. Chợ chính là nơi giúp con người xóa đi khoảng cách, tạo tính công bằng vì ở chợ không có giàu nghèo, không có đẳng cấp, chỉ có mối quan hệ giữa người mua và người bán. Qua đó, con người cũng gần gũi về tình cảm, tăng tình đoàn kết hữu nghị của cư dân trong một địa phương.

Ngoài ra, chợ giúp mỗi cá nhân nâng cao văn hóa ứng xử của mình với môi trường xã hội. Ứng xử có văn hóa giúp gia tăng lượng khách và tạo thu nhập cho tiểu thương. Hiểu được tầm quan trọng của văn hóa ứng xử thì mỗi người sẽ hình thành thói quen văn hóa giao tiếp, ứng xử văn minh lịch sự, dần tạo được cho chính họ một thói quen tốt, một lối sống lành mạnh, tiến bộ.

Đối với cộng đồng, chợ có vai trò có kết con người. Từ xưa đã có sự có kết của thương nhân thành các phường hội, có trách nhiệm tương trợ, giúp đỡ lẫn nhau. Trong môi trường chợ, người buôn bán gắn kết nhau trong kinh doanh tạo nên mối quan hệ cộng đồng bền chặt. Bên cạnh đó, đối với khách du lịch trong và ngoài nước, văn hóa ứng xử tốt sẽ xích gần khoảng cách vùng miền, quốc gia, tạo nên một cộng đồng sinh hoạt hòa bình, hữu nghị.

Du lịch bền vững đòi hỏi yếu tố truyền thống được bảo tồn, đời sống cư dân không mất đi bản sắc vốn có. Chính những giá trị đối với chủ thể văn hóa đã giúp không gian văn hóa chợ luôn bảo tồn được những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của địa phương, dân tộc. Ở đó, con người được sinh hoạt văn hóa theo đúng nghĩa và tạo nên những sắc thái văn hóa đặc trưng cho vùng đất mình đang sống.

** Tăng trưởng kinh tế*

Cùng với các chợ và cửa hàng trên địa bàn thành phố, chợ Hàn đóng một vai trò lớn trong việc thông thương và phân phối hàng hóa si và lẻ đến người tiêu dùng.

Các khoản thu tại chợ đóng góp một phần không nhỏ vào ngân sách của thành phố. Đây là các nguồn thu chủ yếu là từ thuế kinh doanh buôn bán tại chợ, lệ phí chỗ ngồi và tiền thuê mặt bằng kinh doanh. Trong những năm gần đây, đóng góp của chợ Hàn vào GDP của thành phố đều có sự gia tăng.

Bảng 1. Đóng góp của chợ Hàn vào GDP thành phố

Năm	Đóng góp vào GDP thành phố (Đơn vị: Đồng)
2010	3.400.000.000

2011	4.107.084.000
2012	4.700.016.000
2013	6.700.000.000

(Nguồn: Ban Quản lý chợ Hàn)

Thông qua bảng số liệu ta thấy đóng góp GDP hàng năm đều có sự tăng trưởng tốt. Năm 2011 tăng 120.80% (707.084.000Đ) so với năm 2010; năm 2012 tăng 114.44% (592.932.000Đ) so với năm 2011; năm 2013 tăng 142.55% (1.999.984.000Đ) so với năm 2012. Mặc dù tình hình kinh tế những năm gần đây có nhiều khó khăn hơn trước nhưng với sức tăng về đóng góp GDP hàng năm cho thấy chợ Hàn là một trong những nơi có lượng kinh doanh tốt và đạt hiệu quả. Có thể nói, chợ Hàn đóng vai trò không nhỏ của thương mại thành phố hiện nay.

Ngoài ra, các công việc buôn bán ở chợ không cần bằng cấp, nhờ đó, tạo công ăn việc làm ổn định cho nhiều người không có trình độ học vấn cao. Tại chợ, việc buôn bán kinh doanh cũng không quy định độ tuổi về hưu vì thế còn góp phần tạo công ăn việc làm cho những người lớn tuổi nhưng vẫn còn minh mẫn, đủ sức kinh doanh. Theo số liệu thống kê của Ban Quản lý chợ, hiện nay chợ có tổng số 771 hộ kinh doanh buôn bán, trong đó có 586 hộ kinh doanh cố định và 185 lưu động. Trong đó, chưa kể những hộ kinh doanh lớn trong chợ thường có từ 1 đến 2 hoặc 3 người phụ giúp buôn bán. Do đó, có thể thấy chợ góp phần rất lớn vào việc tạo công ăn việc làm cho người lao động.

Chính những yếu tố về mặt kinh tế kết hợp với văn hóa, môi trường được phát huy một cách tối đa giá trị của mình đã giúp chợ Hàn góp phần không nhỏ vào xu hướng phát triển bền vững cho địa phương.

3. Kết luận

Chợ Hàn ra đời cùng với sự thành lập làng của cư dân. Qua những thăng trầm của thời gian, lịch sử chợ gắn với sự thịnh suy của cảng thị Đà Nẵng và đã thể hiện những vai trò nhất định từ khi ra đời cho đến hiện nay. Vai trò chợ không chỉ được thể hiện trên bình diện kinh tế, trên lĩnh vực đời sống mà còn trong đời sống văn hóa của cư dân vùng đất. Ngày nay, nhờ vị trí đẹp và mang đậm nét đặc trưng của người dân thành phố, chợ Hàn đã phát huy được nhiều khả năng và thế mạnh, không chỉ là một ngôi chợ với các hoạt động mua bán điện hình mà còn là điểm thu hút khách đến du lịch Đà Nẵng tham quan, mua sắm.

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Quản lí chợ Hàn (2014), Báo cáo thống kê chợ Hàn qua các năm.
- [2] Phạm Hữu Đăng Đạt (2014), “Chợ Hàn xưa”, Tạp chí Văn hóa – Du lịch Đà Nẵng, số 26, trang 45-48.
- [3] Nguyễn Ngọc (2004), Tìm hiểu mảnh đất và con người xứ Quảng, NXB Đà Nẵng, Đà Nẵng.
- [4] Lưu Trang (2005), Phố cảng Đà Nẵng (1500 – 1862), NXB Đà Nẵng, Đà Nẵng.
- [5] Tủ sách Viện Khảo cổ Bộ Quốc gia giáo dục, Hồng Đức bản đồ, Sài Gòn, 1962.

THE ROLE OF HAN MARKET IN THE PAST AND AT PRESENT

Abstract: In the world as well as in Vietnam, markets always play an important role in all aspects of people's lives. For the residents of Da Nang, besides other big markets, Han market contributes significantly to the development of the city. Such contribution is not only recognized at present but was also shaped under the Nguyen lords and kings. If its former role was mainly limited to trade and the collection of goods from merchant ships, Han market has now prevailed over the function of commodity exchange, becoming a facilitator for tourism development. Coming to Han market, visitors can experience a wide variety of tourism, discover and explore many different aspects of the land that are not always available in other tourist places.

Key words: Han market; Da Nang; tourism; role; economy.